

ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2565

วันที่ 9 มกราคม 2566 เวลา 13.30 – 16.30 น.
ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร 1 ชั้น 2
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เอกสารประกอบการประชุม

<https://bit.ly/3VBZqcl>

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ 1

เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ระเบียบวาระที่ 2

เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ)

2.1 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2565 วันที่ 15 สิงหาคม 2565

มีการแจ้งเวียนรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2565
ให้คณะกรรมการฯ รับรองรายงานการประชุมดังกล่าว กลับมาภายในวันที่ 30 กันยายน 2565

มี 1 หน่วยงาน แจ้งแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

1. สำนักงานวิจัยแห่งชาติ หน้า 2 บรรทัดที่ 9

ข้อความเดิมระบุ เลขธิการสำนักงานวิจัยแห่งชาติ เป็น ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยแห่งชาติ
ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการแก้ไขรายงานการประชุมเรียบร้อยแล้ว

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
ครั้งที่ 1/2565

ระเบียบวาระที่ 3

เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

วาระที่ 3.1

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 7 (5)
แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(ประธานกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)

3.1 การได้มาซึ่งผู้ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มาตรา 7 (5)

1

เลขานุการฯประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดทำบัญชีทะเบียนข้อมูล (ประสาน 47 หน่วยงานเสนอรายชื่อ 24 หน่วยงาน)

2

คณะกรรมการฯ พิจารณารายชื่อจากบัญชีทะเบียนข้อมูล โดยได้รับความยินยอมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ

3

ดำเนินการสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามประกาศนี้ โดยให้คำนึงถึงองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้
 (1)ประวัติส่วนตัว การศึกษา และประวัติการทำงาน
 (2)ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ซึ่งเป็นที่ประจักษ์
 (3)ผลงาน หรือความสำเร็จที่ผ่านมา
 (4)ความเหมาะสมอื่น ๆ

4

จัดทำบัญชีรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละด้าน เรียงตามลำดับจากคะแนนมากไปหาคะแนนน้อยของแต่ละด้าน จำนวนไม่เกินสามคน

5

รมว.สธ. ลงนามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ตามมาตรา 7 (5) ฯ

ขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอ รมว.สธ. ลงนามประกาศฯ

ระยะเวลาในการสมัครตั้งแต่วันที่ 10 - 31 ตุลาคม 2565

23 พฤศจิกายน 2565

วาระที่ 3.2

รายงานความก้าวหน้าการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการ
ด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

โดย นายแพทย์ยงยศ ธรรมวุฒิ
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(รองประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ)

แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ

ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2565

- Theme: Regulation & Policy Formulation
- สร้างกลไกสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรไทย (นโยบาย/ทิศทางการวิจัย/แก้ไขกฎระเบียบ)
- ส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบและการรับรองคุณภาพ
- ผลักดันให้เกิดการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรค

ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

- Theme: Drive for Impact
- คัดเลือกจุดคานงัดการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพร (จุดเน้นยุทธศาสตร์) 10 ประเด็น
- ขับเคลื่อนด้วยกลไกการตลาด
- ขยายการรับรู้สมุนไพรในวงกว้าง

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพร แห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 -2570

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
เป้าหมาย 1) ผลิตวัตถุดิบ เข้าสู่ Supply Chain
2) มูลค่าและมาตรฐานวัตถุดิบเพิ่มขึ้น

กษ.

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรม
สมุนไพร ตลอดห่วงโซ่อุปทาน
เป้าหมาย 1) อุตสาหกรรมสารสกัดขยายตัว
2) ผู้ประกอบการ SMEs มีผลิตภาพเพิ่มขึ้น

อก.

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร
เป้าหมาย 1) เป็น ASEAN Herbal Hub
2) มีตราสัญลักษณ์คุณภาพและเป็นที่ยอมรับ
3) ส่งเสริมภาพลักษณ์ของสมุนไพรไทยควบคู่กับอาหาร

พณ.

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม
เป้าหมาย 1) ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2) มีการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม
3) มีระบบรับรองกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร
4) ขนาดตลาดผลิตภัณฑ์ Herbal Champions และผลิตภัณฑ์
จากภูมิปัญญาใหญ่ขึ้น

สธ.

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพร
ไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
เป้าหมาย 1) มีการลงทุนการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้น
2) มีห้องปฏิบัติการเพียงพอ
3) การติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย
ด้วยข้อมูล
4) การพัฒนาสมุนไพรเชิงพื้นที่

อว.

(มาตรการที่ 1 และ 2)

สธ.

(มาตรการที่ 3 และ 4)

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

Key Result	1. ขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัวภายในปี พ.ศ. 2570		2. ความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ภายในปี พ.ศ. 2570		
Key Directions For Impact	1. ส่งเสริมบทบาทของสมุนไพรผ่านภาพลักษณ์อาหารไทย จากครัวไทยสู่ครัวโลก		2. พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ด้วย ฐานงานวิจัยและนวัตกรรม		3. เน้นครอบคลุมตลาดในประเทศ และขยายไปยังประเทศ CLMV
Value chain	4. ยกระดับการผลิตในทุกขั้นตอนด้วยเทคโนโลยี (SMART)		5. ส่งเสริมให้ส่วนภูมิภาคใช้สมุนไพรเป็นกลไกการพัฒนา		6. ส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขัน
Value chain	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน	ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม	ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบนิเวศ นำไปสู่การพัฒนาสมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
Key Activity	1. จัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพ 2. พัฒนาและสร้างเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน 3. ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและการแปรรูปอย่างมีมาตรฐาน 4. ส่งเสริมระบบตลาดกลางและ E-Market	1. ส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด และมาตรฐานสารสกัด 2. จัดทำมาตรการ/กลไกความร่วมมือส่งเสริมอุตสาหกรรมสมุนไพร 3. ส่งเสริมความสามารถผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	1. ผลักดันสมุนไพรไทยไทยควบคู่กับอาหารไทยและวัฒนธรรมไทย 2. ทำตลาดเชิงรุก 3. พัฒนาตราสัญลักษณ์คุณภาพสมุนไพรให้เป็นที่ยอมรับ	1. จัดระบบความรับผิดชอบและความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค 2. จัดระบบการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค 3. ส่งเสริมการใช้และการเข้าถึงยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร 4. จัดระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร 5. ส่งเสริม Herbal Champions	1. ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพร 2. ส่งเสริมห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 3. สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ 4. พัฒนาเมืองสมุนไพรสร้างความเข้มแข็งชุมชนและมูลค่าจากสมุนไพร
Target of Output	1. ผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 2. มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3	1. อุตสาหกรรมสารสกัดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10 2. ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเฉพาะ SMEs มีผลิตภาพเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10	1. ผลักดันภาพลักษณ์ของสมุนไพรไทยควบคู่กับอาหารไทย 2. ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ASEAN Herbal Hub 3. มีตราสัญลักษณ์สมุนไพรคุณภาพระดับสากลและเป็นที่ยอมรับ	1. มีการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างแพร่หลาย 2. ผู้บริโภคมีความรู้และทัศนคติที่ดีกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร 3. มีระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหมาะสม 4. ผลิตภัณฑ์ Herbal Champions และผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาสามารถสร้างรายได้ อย่างมีนัยสำคัญ	1. มีการลงทุนและนำเอาผลการวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวกับสมุนไพรไทยไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น 2. มีห้องปฏิบัติการเพียงพอ และกฎระเบียบที่สนับสนุน 3. มีกลไกการติดตามและการประเมินผลการขับเคลื่อนตามแผนฯ 4. ชุมชนในระดับพื้นมีความเข้มแข็งและสร้างมูลค่าจากสมุนไพร
ผู้รับผิดชอบหลัก					

รายงานความก้าวหน้าการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

ขณะนี้อยู่ระหว่าง สลค. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

* สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
 * สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.)

วาระที่ 3.3

ผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นเมืองสมุนไพร

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ)

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้ตรวจราชการแบบบูรณาการเพื่อติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสำคัญในเชิงพื้นที่ เรื่อง การพัฒนาเมืองสมุนไพรในพื้นที่ 14 จังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2565 รอบที่ 2

การพัฒนาเมืองสมุนไพรในภาพรวม

จุดเน้นยุทธศาสตร์ เมืองสมุนไพร	จังหวัด
การเกษตรและวัตถุดิบสมุนไพร 	อำนาจเจริญ สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี สกลนคร
อุตสาหกรรมสมุนไพร 	นครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย 	เชียงราย พิษณุโลก อุดรธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา

- การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพร
  - จังหวัดต่างๆ ได้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่
  - มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการการพัฒนาเมืองสมุนไพรในมิติต่างๆ
- การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพรของหน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัด
  - หน่วยงานส่วนภาคต่างๆ เช่น สำนักงานจังหวัด สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ได้บูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพร ภายใต้ภารกิจที่รับผิดชอบที่สำคัญ

ปัญหาอุปสรรคเมืองสมุนไพรจำแนกรายคคลัสเตอร์

คลัสเตอร์เกษตรวัตถุดิบสมุนไพร
(จังหวัดสกลนคร มหาสารคาม สุรินทร์
อำนาจเจริญ และอุทัยธานี)

- การปลูกพืชสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว แปลงเล็กเพื่อใช้ในครัวเรือน
- การแปรรูปสมุนไพรยังไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของโรงงานผลิตยา
- เกษตรกรขาดความรู้การแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า
- การปลูกสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน (GAP/GACP/Organics) ต้องใช้เวลา ได้ใบรับรองล่าช้า
- ขาดนวัตกรรมเพื่อการอบแห้งสมุนไพร

คลัสเตอร์อุตสาหกรรมสมุนไพร
(จังหวัดสระบุรี นครปฐม จันทบุรี
และปราจีนบุรี)

- เกษตรกรขาดความรู้ในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
- ขาดนวัตกรรมที่จะส่งเสริมให้การผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน

คลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ความงามและการแพทย์แผนไทย
(จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี อุดรธานี
พิษณุโลก และเชียงราย)

- ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและการแพทย์แผนไทย โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ขาดการเก็บข้อมูลรายได้จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะจากการตรวจราชการแบบบูรณาการ

สธ. โดยคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติฯ และกรมการแพทย์แผนไทยฯ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

- กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนงาน/โครงการ ตัวชี้วัด และบทบาทที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ที่ชัดเจน

สธ. มุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างภาพลักษณ์ สร้างการรับรู้ การใช้ประโยชน์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก และต้องส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ มาตรฐาน GAP/Organics

สธ. อว. และ อก. ควรบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา สร้างนวัตกรรมในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

สธ. กษ. พณ. และ อก. ควรกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุน ส่งเสริมการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรตามภารกิจให้ชัดเจน และจัดสรรงบประมาณรองรับ

สธ. ควรเป็นหน่วยงานหลัก ในการรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของการปลูกสมุนไพร เพื่อให้เกิดความครบถ้วน

วาระที่ 3.4

รายงานความก้าวหน้าประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพร
แห่งชาติ เรื่อง มาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเพื่อใช้เป็น
วัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามแนวทางเกษตร
ปลอดภัย พ.ศ. 2565

(นำเสนอเป็นเอกสาร)

โดย นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา

ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

(อนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร)

ระเบียบวาระที่ 4

เรื่องเพื่อทราบ

วาระที่ 4.1

ระบบติดตามและประเมินผล

โดย นายแพทย์ยงยศ ธรรมวุฒิ
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(รองประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรมุ่งชาติ)

4.1 ระบบการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

แนวทางการดำเนินงาน

แต่งตั้งคณะกรรมการ
ติดตามและประเมินผลการ
ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

23 ธ.ค. 65

จัดทำแผนการติดตาม
และประเมินผลการ
ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

ม.ค. - มี.ค. 66

ขออนุมัติแผนการ
ติดตามและประเมินผลการ
ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ
ต่อคณะอนุยุทธศาสตร์ฯ

เม.ย. 66

นำแผนการติดตาม
และประเมินผลการ
ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติ
การฯ สู่การปฏิบัติ

คำสั่งกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570
 สั่ง ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2565

องค์ประกอบ

ประธาน

- นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ

รองประธาน

- รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการ

- นางสาวพีสุภา หวังเจริญรุ่ง
- ผู้แทนกระทรวงหลัก 6 กระทรวง จำนวน 7 ท่าน

ฝ่ายเลขานุการ

- กรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

หน้าที่และอำนาจ

1

กำหนดแนวทางวิธีการในการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลโครงการ/ มาตรการ/แผนงาน

2

ดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

3

รายงานผลและเสนอความเห็น ซึ่งได้จากการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

4

สนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการติดตาม ประเมินผล และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ

5

ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่อธิบดีกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มอบหมาย

วาระที่ 4.2

รายงานการศึกษา เรื่อง “โอกาสทางการค้าสินค้า
สมุนไพรไทย กรณีศึกษา: สินค้าขมิ้น”

โดย นายวันชัย วราวิทย์
รองปลัดกระทรวงพาณิชย์

(รองประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร)

รายงานการศึกษารื่อง “โอกาสทางการค้าสินค้าสมุนไพรไทย กรณีศึกษา: สินค้าขมิ้น”

Infographic เผยแพร่ทาง Facebook
สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2565

กรณีศึกษา

ขมิ้นชัน โอกาสทางการค้า สินค้าสมุนไพรไทย

สินค้าขมิ้นชัน เป็นหนึ่งในสมุนไพร Product Champion ของไทย ที่มีศักยภาพทางการค้าสูง สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ทั้งจำหน่ายในรูปแบบวัตถุดิบสมุนไพร เครื่องเทศ สารสกัด และน้ำมันหอมระเหยจากขมิ้นชัน อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นส่วนผสมหรือวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อาทิ อาหารและเครื่องดื่ม อาหารเสริม ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดและบำรุงร่างกาย และเครื่องสำอาง

ตลาดโลก | ปี 2564

การส่งออก มูลค่า 366.78 ล้านเหรียญสหรัฐ

ผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของไทย
1 อินเดีย	225.54	61.5%
2 เนเธอร์แลนด์	15.60	4.3%
3 เวียดนาม	12.41	3.4%

การนำเข้า มูลค่า 382.96 ล้านเหรียญสหรัฐ

ผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าของไทย
1 สหรัฐฯ	62.74	16.4%
2 อินเดีย	31.08	8.1%
3 บังกลาเทศ	29.12	7.6%

ตลาดไทย | ปี 2564

การส่งออก มูลค่า 2,970,218 เหรียญสหรัฐ

ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของไทย
1 อินเดีย	1,964,299	66.1%
2 สหรัฐฯ	572,353	19.3%
3 เนเธอร์แลนด์	190,080	6.4%

การนำเข้า มูลค่า 1,192,882 เหรียญสหรัฐ

แหล่งนำเข้าที่สำคัญของไทย	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าของไทย
1 เมียนมา	778,236	65.2%
2 อินเดีย	356,498	29.9%
3 อินโดนีเซีย	33,254	2.8%

ปี 2564 ไทยมีราคาส่งออกต่อหน่วย (Unit Value) 2,244 เหรียญสหรัฐ/ตัน แม้ว่าจะสูงกว่าราคาต่อหน่วยของโลก (1,612 เหรียญสหรัฐ/ตัน) แต่ไทยยังมีศักยภาพในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าขมิ้นชัน เช่น การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร และการแปรรูปขมิ้นชัน เป็นต้น โดยอาจศึกษาแนวทางการเพิ่มมูลค่าขมิ้นชันจากประเทศผู้ส่งออกที่มีราคาส่งออกต่อหน่วยสูง อาทิ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

ข้อเสนอแนะ 3 ด้าน
เพื่อสร้างโอกาสทางการค้าสินค้าสมุนไพรไทย

- ด้าน การเพาะปลูก
- ด้านการแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่ม
- ด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างโอกาส
ทางการค้าสินค้าสมุนไพร

ด้านการเพาะปลูก

ส่งเสริมเกษตรกรไทย
ปลูกขมิ้นชัน
เป็นพืชทางเลือก
ในการสร้างรายได้

สร้างมาตรฐาน
ตั้งแต่การเพาะปลูก
เพื่อใช้ประโยชน์ใน
อุตสาหกรรมต่าง ๆ

ส่งเสริมให้ความรู้
การปลูกขมิ้นชัน
ให้มีระดับราคาที่ดี

ปรับปรุงสายพันธุ์
ให้เหมาะสมกับสภาพ
พื้นที่ และนำเทคโนโลยี
สมัยใหม่มาใช้

ส่งเสริมให้มีการ**ปลูก**
ตามแผนที่ความเหมาะสม
ของที่ดินสำหรับขมิ้นชัน
(Agri-map)

ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างโอกาส
ทางการค้าสินค้าสมุนไพร

ด้านการแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ศึกษาแนวทาง
การเพิ่มมูลค่าจากประเทศ
ผู้ส่งออกที่มีราคา
ส่งออกต่อหน่วยสูง

สร้างความเชื่อมั่น
ให้ผู้บริโภค และให้ความรู้
เกี่ยวกับระบบตรวจสอบ
ย้อนกลับ (Traceability)

ส่งเสริมผู้ประกอบการ
/วิสาหกิจชุมชน
ให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี
เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ส่งเสริมการผลิต
สารสกัดขมิ้นชันที่ได้
มาตรฐานเพื่อป้อนเข้าสู่
อุตสาหกรรม

เชื่อมโยงหน่วยงานวิจัย
กับเกษตรกรหรือ
ผู้ประกอบการ

ผลักดันให้เกิด
การแปรรูปเพื่อ
เพิ่มมูลค่าสินค้าสมุนไพร

50%

ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างโอกาส
ทางการค้าสินค้าสมุนไพร

ด้านการตลาด

เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์
ขมื่นชันสมุนไพรแปรรูปอื่น ๆ
กับภาคบริการท่องเที่ยว

ส่งเสริมตลาด
ภายในประเทศ
เชื่อมโยงเกษตรกรกับ
ผู้ประกอบการ

กระจายและ
เพิ่มสัดส่วนการส่งออก
ไปตลาดอื่น ๆ

ติดตามแนวโน้ม
ความต้องการของ
ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

วาระที่ 4.3

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

บัญชีทะเบียนผู้ประกอบการ ที่ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุน

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ)

การส่งเสริมผู้ประกอบการที่ได้แจ้งตาม มาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562

ต้นทาง

กลางทาง

ปลายทาง

มาตรฐาน

การพัฒนากระบวนการผลิต

สนับสนุนตรวจรับรองมาตรฐาน

การให้คำแนะนำชนิดของสมุนไพร

สนับสนุนสายพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ

การส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว

การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายปลูก/อนุรักษ์

ฐานข้อมูลพื้นที่ปลูก
และแผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน

การได้รับการลดหรือยกเว้นค่าใช้จ่ายในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์

การลดอัตราค่าตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์

การเข้ารับการอบรม พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ

การให้คำปรึกษา

การเข้ารับการอบรม พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ

การให้คำปรึกษา

ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม
ตามมาตรา 77 (3)

การให้คำปรึกษา

ตลาด

สนับสนุนการวิจัย

ส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการกับภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น

เอกสาร คำแนะนำ คู่มือหนังสือวิชาการ เอกสารเผยแพร่

กฎหมาย/
การสนับสนุน

ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร

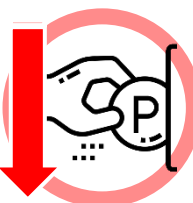
ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

การลด ยกเว้นค่าธรรมเนียมการขึ้นทะเบียน
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามมาตรา 77 (3) แห่ง
พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
และผู้ประกอบการรายย่อย 100%

ผู้ประกอบการขนาดย่อม 50%

การให้คำปรึกษา **FREE!**

การเข้ารับการอบรม พัฒนาศักยภาพ
ผู้ประกอบการ **FREE!**

การลดอัตราค่าตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบ/ผลิตภัณฑ์
(บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด)

20%
(สิ้นสุด 31 ธค. 67)

เอกสาร คำแนะนำ
คู่มือหนังสือวิชาการ เอกสารเผยแพร่ **FREE!**

บัญชีทะเบียนผู้ประกอบการที่ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุน

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการลงทะเบียนขอรับการส่งเสริมและสนับสนุน จำนวน 261 ราย

ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร
(เกษตรกร)

จำนวน 27 ราย

วิสาหกิจชุมชน จำนวน 23 ราย

SMEs กลุ่มรายย่อย (Micro)
จำนวน 3 ราย

SMEs กลุ่มขนาดย่อม (Small)
จำนวน 1 ราย

ผู้ประกอบการผลิต
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
จำนวน 191 ราย

วิสาหกิจชุมชน จำนวน 45 ราย

SMEs กลุ่มรายย่อย (Micro)
จำนวน 65 ราย

SMEs กลุ่มขนาดย่อม (Small)
จำนวน 60 ราย

SMEs กลุ่มขนาดกลาง
(Medium) จำนวน 60 ราย

อุตสาหกรรมขนาดใหญ่
จำนวน 5 ราย

ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร
และผลิตภัณฑ์สมุนไพร
จำนวน 43 ราย

วิสาหกิจชุมชน จำนวน 18 ราย

SMEs กลุ่มรายย่อย (Micro)
จำนวน 18 ราย

SMEs กลุ่มขนาดย่อม (Small)
จำนวน 7 ราย

ช่องทางการจัดแจ้งเป็นผู้ประกอบการ

ยื่นผ่านทางเว็บไซต์ <https://www.dtam.moph.go.th>
(เว็บไซต์กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก)

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

 0-2591-7007 ต่อ 3303

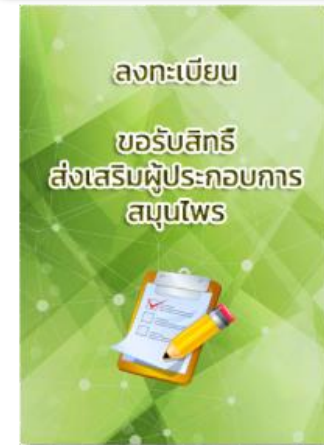
 dtamherb

 nph.dtam@gmail.com

 ID: thpolicy2016

 nph.dtam.moph.go.th

 ขอรับสิทธิ์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ 5

เรื่องเพื่อพิจารณา

วาระที่ 5.1

รายงานแผนการดำเนินงานปีงบประมาณ 2566 – 2570
ภายใต้ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ
ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

5.1.1 แผนการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย (ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุอันตรายให้มีคุณภาพและมาตรฐาน)

โดย นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา
ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
(อนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

- 1) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
- 2) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป
- 3) ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- 1) มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2565

- 1) ในปี 2570 พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐาน เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่
- 2) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร เพิ่มขึ้น 30 พืช
- 3) กลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 60 แห่ง
- 4) มีการผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ในประเทศอย่างน้อย 5 แห่ง
- 5) ห้องปฏิบัติการที่ให้บริการตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO17025 ในปี 2570 ไม่น้อยกว่า 8 แห่ง
- 6) ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร อย่างน้อย 1 ฐาน
- 7) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรร้อยละ 5 จากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์

มาตรการ

มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการที่ 2 สนับสนุนการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และ วิชากิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย

มาตรการที่ 3 ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังจากเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี

มาตรการที่ 4 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อ วัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

แผนงานที่ 1: ส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร

แผนงานที่ 1: สนับสนุนการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิชากิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่ายด้านการผลิตสมุนไพร

แผนงานที่ 1: ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการให้ได้ GLP (Good Laboratory Practice)

แผนงานที่ 1: ส่งเสริมการตลาดด้วยระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับวัตถุดิบสมุนไพร

แผนงานที่ 2: วิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพร และอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรประจำถิ่น หรือพืชสมุนไพรหายาก

แผนงานที่ 2: สนับสนุนเครือข่ายการตลาดในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิชากิจชุมชน

แผนงานที่ 2: ส่งเสริมการนำมาตรฐานสินค้าเกษตรตามกลุ่มที่ใช้ของพืช

แผนงานที่ 2: ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกร/ เกษตรกรรายย่อย

แผนงานที่ 3: ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืชสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง
แผนงานที่ 4: มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลการผลิตสมุนไพรให้มีความเชื่อมโยง

แผนงานที่ 3: ส่งเสริมเครือข่ายการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้น ในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิชากิจชุมชน
แผนงานที่ 4: ส่งเสริมเครือข่ายผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ

แผนงานที่ 3: ขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรสมุนไพรไปสู่ตลาดอาหารมูลค่าสูง

กสค. กวก. มกอช. ส.ป.ก. สปกษ. สวพส. ปศ. สศก. พด. กสส. สวก. กสค. กวก. มกอช. ส.ป.ก. สปกษ. สศก. กสส. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ พณ สธ.

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน

แผนงานที่ 1: ส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร เพื่อให้ได้วัตถุดิบสมุนไพรที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้กระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตมีคุณภาพ มีสารสำคัญในปริมาณที่สูงขึ้น

กสก.

กวก.

มกช.

ส.ป.ก.

สปกษ.

สวพส.

ปศ.

สศก.

กสส

แผนงานที่ 2: วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพร และอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรประจำถิ่น หรือพืชสมุนไพรหายาก เพื่อให้เกษตรกรมีพันธุ์พืชสมุนไพรที่มาจากแหล่งพันธุ์ที่ดี มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ และรักษาพันธุ์พืชสมุนไพรประจำถิ่น หรือพืชสมุนไพรหายากไม่ให้สูญหายไปจากประเทศไทย

กวก.

สวพส.

ปศ.

สวก.

สวทช.

แผนงานที่ 3: ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืชสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งขยายผลพื้นที่การทำเกษตรมูลค่าสูงที่เน้นการเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าต่อหน่วยพื้นที่ทางการเกษตร รวมทั้งพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน ความปลอดภัย และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพที่เน้นเพิ่มมูลค่าสูงของผลผลิตเกษตร รวมทั้งจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability)

กสก.

พด.

ส.ป.ก.

สปกษ.

ปศ.

กวก.

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

แผนงานที่ 4: มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลการผลิตสมุนไพรให้มีความเชื่อมโยงกัน ได้แก่ ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลพื้นที่สมุนไพร ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนปลูกพืชสมุนไพร ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP /Organic ข้อมูลแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) เป็นต้น รวมทั้งฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge)

กสก.

กวก.

พด.

ส.ป.ก.

สปกษ.

สศก.

กสส

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กรมป่าไม้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

มาตรการที่ 2 สนับสนุนการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย

แผนงานที่ 1: สนับสนุนการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่ายด้านการผลิตสมุนไพร เพื่อสร้างความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ ให้สามารถแข่งขันได้และเป็นกลไกเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าด้านการผลิตพืชสมุนไพร

กสก.

กวก.

ส.ป.ก.

สปกช.

กสส.

มกอช.

ปศ.

แผนงานที่ 2: สนับสนุนเครือข่ายการตลาดในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ให้ทำการเกษตรแบบรวมผลิตรวมจำหน่าย โดยมองการตลาดเป็นหลัก ตามความเหมาะสมและศักยภาพของเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดของเกษตรกรรายย่อย รายกลางให้เข้มแข็ง ก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร พร้อมทั้งสนับสนุนเกษตรกรรายใหญ่ให้มีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

กสก.

กวก.

ส.ป.ก.

สปกช.

มกอช.

ปศ.

สธ.

แผนงานที่ 3: ส่งเสริมเครือข่ายการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้น ในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าสมุนไพร ด้วยการแปรรูปเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ หรือสารสกัดอย่างง่ายในชุมชน ภายหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก

กสก.

กวก.

ส.ป.ก.

มกอช.

กสส.

สธ.

แผนงานที่ 4: ส่งเสริมเครือข่ายผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยพัฒนาเกษตรกรเกษตรกรรุ่นใหม่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจให้ทันยุคสมัย ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

กสก.

กวก.

ส.ป.ก.

กสส.

หน่วยงานรับผิดชอบแผนงาน/โครงการ ประจำปีงบประมาณ 2566-2570 ที่สอดคล้องแผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2566-2570)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

มาตรการที่ 3 ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปเบื้องต้นภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี

แผนงานที่ 1: ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการให้ได้ GLP (Good Laboratory Practice) เพื่อให้มีห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ สารสำคัญในวัตถุดิบสมุนไพร สนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GLP ให้มากขึ้น เช่น มาตรฐาน ISO 17025 เพื่อสร้างมาตรฐานให้กับการวิเคราะห์ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

กวก

สวก

สธ.

แผนงานที่ 2: การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานการแปรรูปเบื้องต้นภายหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อสร้างมูลค่าแก่ผลผลิตพืชสมุนไพร และสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งการส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสารสกัดหยาบในชุมชน

มกอช.

สธ.

มาตรการที่ 4 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อ วัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

แผนงานที่ 1: ส่งเสริมการตลาดด้วยระบบตลาดกลางและตลาดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับวัตถุดิบสมุนไพร โดยจะต้องสร้างมูลค่าในเชิงผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและภูมิภาค จะต้องเป็นผู้นำด้านการผลิตจำหน่าย และบริการสมุนไพรครบวงจร เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย หากพิจารณาแนวโน้มการตลาดสมุนไพรในแต่ละวัตถุประสงค์ของการบริโภค ซึ่งการใช้ยาสมุนไพรในกระบวนการดูแลสุขภาพของประชาชนที่มากขึ้นในระบบการสาธารณสุขของประเทศไทย

กสก.

ส.ป.ก.

มกอช.

กสส.

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

สธ.

พณ.

แผนงานที่ 2: ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรรายย่อย สร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการประเภทสินค้าสมุนไพร รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการจัดธุรกิจที่เป็นธรรม ต่อเนื่องและมีความยั่งยืน โดยนำข้อมูลความต้องการ (ปริมาณ คุณลักษณะ) ของผู้รับซื้อ วัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป และปริมาณวัตถุดิบสมุนไพรในลักษณะต่างๆ (ชนิด สด แปรรูปประเภทต่างๆ) ของกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรรายย่อยมาเชื่อมโยงกัน

กสก.

ส.ป.ก.

กสส.

พณ.

แผนงานที่ 3: ขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรสมุนไพรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารมูลค่าสูง โดยใช้วัตถุดิบต้นทางจากทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุน Value chain ภายในประเทศ รวมถึงนำนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก อาทิ อาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนประกอบของอาหาร (Food Ingredients) และอาหารที่มีประโยชน์เฉพาะ (Functional Food) เป็นต้น

กสก.

ส.ป.ก.

กสส.

พณ.

สรุปโครงการและงบประมาณของยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

	มาตรการ	จำนวน แผนงาน	บรรจุใน (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ		ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2566	
			จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ 5 ปี (66 - 70)	จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ ปี 66
มาตรการที่ 1	ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน	4 แผนงาน	15 โครงการ	672.14 ลบ.	14	25.40216 ลบ.
มาตรการที่ 2	สนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย	4 แผนงาน	3 โครงการ	208.94 ลบ.	1	15.6328 ลบ.
มาตรการที่ 3	ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี	2 แผนงาน	4 โครงการ	102.68 ลบ.	3	4.17 ลบ.
มาตรการที่ 4	ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อ วัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป	3 แผนงาน	3 โครงการ	51.50 ลบ.	2	0.5387 ลบ.
	รวม	13 แผนงาน	25 โครงการ	1035.26 ลบ.	20	45.74366 ลบ.

แผนงานโครงการที่ได้รับงบประมาณในปี 2566 ที่สอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัดและมาตรการตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

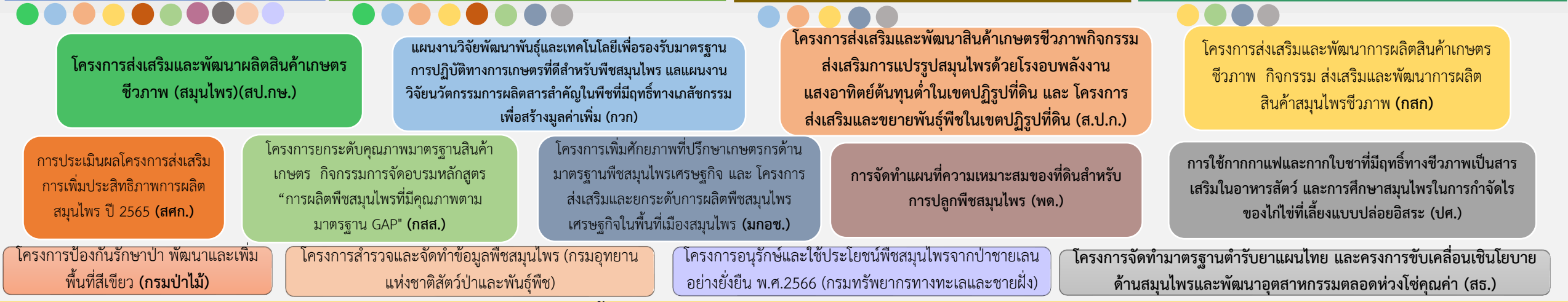
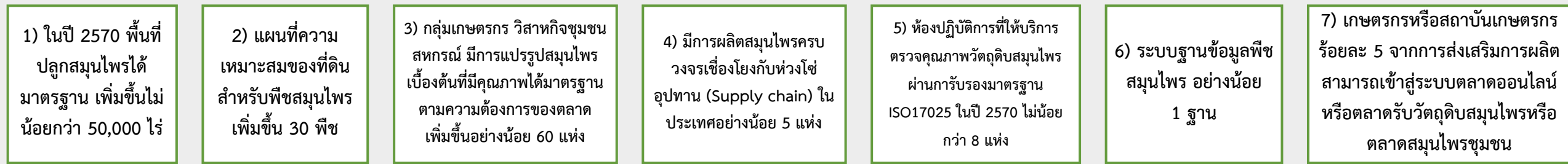
1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

- ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
- ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป
- ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2565

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์

แผนงานที่ได้รับงบประมาณปี 2566 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งหมด 9 หน่วยงาน และนอกสังกัดกระทรวงเกษตรฯ 4 หน่วยงาน รวม 13 หน่วยงาน รวมงบประมาณ 45.743666 ลบ. 39

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพสมุนไพร ปีงบประมาณ 2566 ภาพรวมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์
และแผนแม่บท

ยุทธศาสตร์ชาติ (Z) : ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) :
การเกษตร

แผนย่อยของแผนแม่บทฯ :
เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) :
สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

หลักการและเหตุผล

- การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพสมุนไพรที่มีโอกาสทางการตลาด เข้าสู่ระบบมาตรฐานและการเชื่อมโยงข้อมูลด้านตลาดเพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการผลิต รวมถึงการนำผลงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับการตั้งจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในเชิงพาณิชย์ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ชุมชน และผู้ประกอบการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนเกษตรกรให้มีการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าสมุนไพรที่ได้คุณภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสร้างมูลค่าเพิ่มได้

เป้าหมาย

- เกษตรกรผู้ผลิตสมุนไพร 1,770 ราย
- โรงอบสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน 40 แห่ง

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

สินค้าสมุนไพรที่ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3

กิจกรรมจำแนกตาม Value Chain

V02 : การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์

1. ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร (กสท.)
2. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร(กวก.)
3. การพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ (กวก)
4. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (กสส)
5. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดข้างเคียง (สป.กษ.)

V02 การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์

6. ยกระดับการผลิตสมุนไพรและสร้างมูลค่าพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเมืองสมุนไพรและจังหวัดข้างเคียง (สป.กษ.)
7. ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.)
8. โครงการส่งเสริมและขยายพันธุ์พืชในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.)
9. การใช้กากกาแฟและกากใบชาที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพเป็นสารเสริมในอาหารสัตว์ (ปศ.)
10. โครงการเพิ่มศักยภาพที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานพืชสมุนไพรเศรษฐกิจ (มก)

V03 การตลาด

1. ประชาสัมพันธ์ด้านการส่งเสริมการผลิตและการใช้ประโยชน์สมุนไพร (กสท.)
2. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการพัฒนาสมุนไพรในพื้นที่โครงการเมืองสมุนไพร (สป.กษ.)

งบประมาณปี
2566 รวมทั้งสิ้น
36,724,860 บาท

V04 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมูลค่าเพิ่มขึ้น

1. ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของ กษ. (สป.กษ)
2. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร ปี 2565 (สศก.)
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพร (สป.กษ)
4. การจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (พต.)
5. แผนงานวิจัยพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับ GAP (กวก)
6. แผนงานวิจัยนวัตกรรมการผลิตสารสำคัญในพืชที่มีฤทธิ์ทางเภสัชกรรม (กวก)

V04 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมูลค่าเพิ่มขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

หลัก : กสท.
สนับสนุน : สป.กษ. / กวก./ สปก. / สศก./

ต้นทาง

กลางทาง

ปลายทาง

ผลสัมฤทธิ์ (Impact)

- เกษตรกรได้รับการพัฒนาการผลิตสินค้าสมุนไพรจำนวน 1,770 ราย
- โรงอบสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน 40 แห่ง

ผลผลิต (Output)

เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการยกระดับการผลิตสู่มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพได้

ผลลัพธ์ (Outcome)

เกษตรกร เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น / องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรได้หลากหลาย

สังคม ได้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้บริโภคมีสุขภาพดี และสร้างความมั่นคงทางอาหาร

แนวทางการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรในระยะต่อไป

พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร

การแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

พื้นที่ปลูก

- แปลงเกษตรกรทั่วไปและในเขต สปก.
- แปลงใหญ่
- โรงเรือนผลิตพืชสมุนไพร

พันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต วิจัยและพัฒนา

การเพาะชำและผลิตต้นกล้าพันธุ์ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมในการผลิต

ผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐานและได้คุณภาพ

- GAP เกษตรอินทรีย์
- พิจารณาสารสำคัญ เช่น ฟิลาทอลอยด์ ค่าแลกโตนรวม (Lactone) เช่น สารแอนโดรกราโฟไลด์ (Andrographolide) ไม่น้อยกว่า 6% โดยน้ำหนัก

ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมการเกษตร รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ วิจัยพัฒนาพันธุ์พืช เทคโนโลยีการผลิต และการแปรรูป

แผนการส่งเสริม การเพิ่มผลิตภาพสมุนไพรที่มีคุณภาพสู่การผลิตสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง (High value added) สนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร กระจายรายได้สู่เกษตรกร

1. ต้นน้ำ ผลิตสมุนไพรปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน GAP หรือ เกษตรอินทรีย์ ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมในการผลิต มีการปลูก แปลงใหญ่ สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจ สหกรณ์

2. กลางน้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มมูลค่า มีนวัตกรรมต่อยอด มีการลงทุน วิจัย

3. ปลายน้ำ ส่งเสริมตลาดชุมชน ออนไลน์ ตลาดกลางสมุนไพร

เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร กลุ่ม เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์

พัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพร

แผนที่ความเหมาะสมของ ที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability)

เป้าหมาย

เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ส.ป.ก. อาสาสมัครเกษตรกร (อกม.)

สนับสนุนองค์ความรู้การผลิตสมุนไพร

- ปัจจัยการผลิต เช่น กล้าพันธุ์สมุนไพร ปุ๋ย การผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์
- เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป
- ความรู้การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

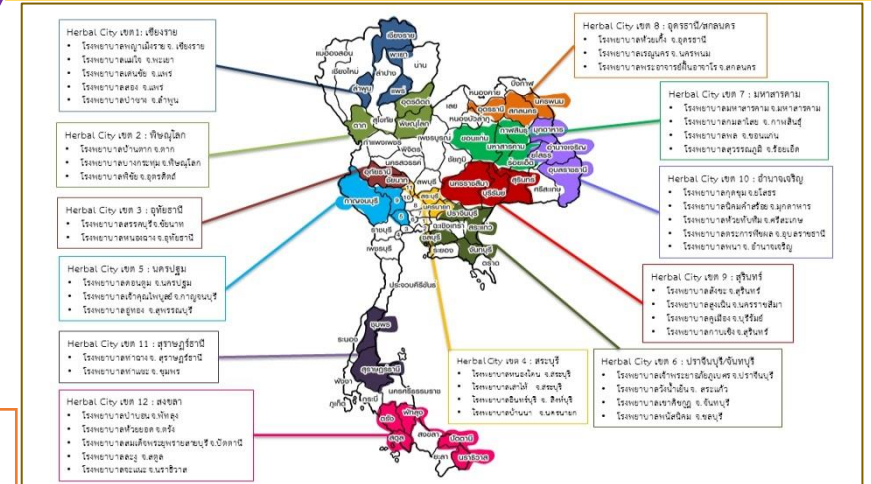
ส่งเสริมการผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสู่เกษตรกรมูลค่าสูง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ในการผลิตและแปรรูป มีระบบฐานข้อมูล มีแผนที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร สนับสนุนตลาดออนไลน์และออฟไลน์และงานวิจัยที่ตอบโจทย์ ตั้งแต่การผลิตถึงการแปรรูป

ฝึกอบรมให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตให้แก่กลุ่มเกษตรกร เช่น ล้าง เครื่องสับ หั่น บด อบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

ส่งวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ OEM (Original Equipment Manufacturer)

ส่งเสริมและผลักดันเข้าสู่ตลาดวัตถุดิบสมุนไพร

พื้นที่ต้นแบบ 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร และขยายสู่จังหวัดใกล้เคียงทั่วประเทศ

หลัก : กษ (กสก, ส.ป.ก, พด, สป.กษ กวก, กสส, มกอช, ปศ, สศก, สวก.)

สนับสนุน : สธ, ทส, สวทช, วช, อว, มท พณ

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นและข้อเสนอแนะแผนการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการ
วัตถุบสมุนไพรมะ
2. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช้องนำแผนการดำเนินงานตามเสนอสู่การปฏิบัติ

5.1.2 แผนการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมฯ (ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน)

โดย นายภาสกร ชัยรัตน์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม รักษาการในตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม
(อนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

เป้าประสงค์ (Objectives)
ของยุทธศาสตร์

- 1) ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมสารสกัดของประเทศ
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เป้าหมาย (Targets)
ของยุทธศาสตร์

- 1) อุตสาหกรรมสารสกัดมีการขยายตัว อย่างน้อยร้อยละ 10
- 2) ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเฉพาะในส่วนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีผลิตภาพเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์

- 1) มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมสารสกัดระดับอุตสาหกรรมขั้นสูง (อุตสาหกรรมรายใหญ่) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ภายในปี 2570
- 2) มีมาตรฐานสารสกัดที่ได้รับการยอมรับและมีการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10
- 3) ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเฉพาะในส่วนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10

มาตรการ

มาตรการที่ 1

การส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสารสกัดและมาตรฐานสารสกัด

1. ส่งเสริมเทคโนโลยีการสกัดขั้นสูง
2. ส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมสารสกัด
3. พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจมาตรฐานสารสกัด
4. จัดทำสารมาตรฐานอ้างอิง (Reference Standard)
5. ผลักดันมาตรฐานสารสกัดสู่การใช้ประโยชน์

มาตรการที่ 2

การจัดทำมาตรการรวมทั้งกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด

1. สร้างระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมผู้ประกอบการตาม พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. จัดทำมาตรการส่งเสริมให้สอดคล้องกับระดับและประเภทของอุตสาหกรรม
3. ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและวิทยาการอุตสาหกรรมสมุนไพร

มาตรการที่ 3

การส่งเสริมความสามารถและปัจจัยแวดล้อมของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1. ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. พัฒนาผู้ประกอบการ OEM เป็น ODM หรือ OBM ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงอุตสาหกรรม
3. ศึกษาภาพรวมปัจจัยแวดล้อมของการส่งเสริมผู้ประกอบการ (Ecosystem)
4. การสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภูมิภาคโดยการวิจัยและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ่านศูนย์ปฏิบัติการอุตสาหกรรม 4.0
5. การศึกษา พัฒนา และผลักดันการกำหนดมาตรการสนับสนุน สิทธิประโยชน์ หรือแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพร่วมลงทุนพัฒนา Herbal Champions ภายใต้หลักการ Company Champions

แผนงาน

สรุปโครงการและงบประมาณของยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการ	จำนวน แผนงาน	บรรจุใน (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ		ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2566	
		จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ 5 ปี (66 - 70)	จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ ปี 66
มาตรการที่ 1 การส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสารสกัด และมาตรฐาน สารสกัด	5 แผนงาน	5 โครงการ	221.70 ลบ.	6 โครงการ	12.88 ลบ.
มาตรการที่ 2 การจัดทำมาตรการรวมทั้งกลไกความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการส่งเสริม อุตสาหกรรมสมุนไพร	3 แผนงาน	2 โครงการ	221.30 ลบ.	2 โครงการ	-
มาตรการที่ 3 การส่งเสริมความสามารถและปัจจัยแวดล้อมของ ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	5 แผนงาน	11 โครงการ	488.38 ลบ.	12 โครงการ	72.654 ลบ.
รวม	13 แผนงาน	18 โครงการ	931.38 ลบ.	20 โครงการ	85.534 ลบ.

มาตรการที่ 1 การส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสารสกัดและมาตรฐานสารสกัด

แผนงานที่ 1

ส่งเสริมเทคโนโลยีการสกัดขั้นสูง

- การพัฒนาระบบการผลิตสารสกัดมูลค่าสูงและการกักเก็บสารสำคัญจากสมุนไพรด้วยเทคโนโลยีมัลติฟังก์ชันเพื่อบริการผลิตในระดับกึ่งอุตสาหกรรม (บพข.)

โดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

แผนงานที่ 2

ส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมสารสกัด

- โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพร และพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า : กิจกรรมพัฒนามาตรฐานสารสกัดสมุนไพรเพื่ออุตสาหกรรมสมุนไพร

โดย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์

ทางเลือก

แผนงานที่ 3

พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจมาตรฐานสารสกัด

- โครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารสกัดและสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน

โดย สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ

- โครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรเพื่อรองรับการจัดทำมาตรฐานสารสกัดสมุนไพร

โดย กรมวิทยาศาสตร์บริการ

มาตรการที่ 1 การส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสารสกัดและมาตรฐานสารสกัด

แผนงานที่ 4

จัดทำสารมาตรฐานอ้างอิง (Reference Standard)

- โครงการผลิตสารมาตรฐานอ้างอิงสารสกัดและสมุนไพร

→ โดย สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ

แผนงานที่ 5

ผลักดันมาตรฐานกลางสารสกัดสู่การใช้ประโยชน์

- โครงการพัฒนากลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมการใช้ประโยชน์สารสกัดสมุนไพร

→ โดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการที่ 2 การจัดทำมาตรการรวมทั้งกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด

แผนงานที่ 1

สร้างระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมผู้ประกอบการ

- โครงการสร้างระบบและมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โดย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

แผนงานที่ 2

จัดทำมาตรการส่งเสริมให้สอดคล้องกับระดับและประเภทของอุตสาหกรรม

แผนงานที่ 3

ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาด้านเทคโนโลยีและวิทยาการอุตสาหกรรมสมุนไพร

-แพลตฟอร์มเชื่อมโยงนวัตกรรมสมุนไพร (Integrated Herbal Innovation Platform)

โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

Integrated Herbal Innovation Platform

โครงการแพลตฟอร์มเชื่อมโยงนวัตกรรมสมุนไพร

มาตรการที่ 3 การส่งเสริมความสามารถและปัจจัยแวดล้อมของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

แผนงานที่ 1

ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- โครงการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและส่งเสริมผู้ประกอบการ

→ โดย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- พัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่ม OTOP แบบกลุ่มผลิตภัณฑ์ (Cluster) ภายใต้วิถีชุมชนแบบปกติใหม่ (New Normal)

→ โดย กรมการพัฒนาชุมชน

แผนงานที่ 2

พัฒนาผู้ประกอบการ OEM เป็น ODM หรือ OBM ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงอุตสาหกรรม

- การรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรม (Cluster)
- พัฒนาผลิตภาพเกษตรอุตสาหกรรมตามยุทธศาสตร์เป้าหมาย

→ โดย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

แผนงานที่ 3

ศึกษาภาพรวมปัจจัยแวดล้อมของการส่งเสริมผู้ประกอบการ (Ecosystem)

- การขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมธุรกิจ MSME ด้วย BCG (BIO-CIRCULAR-GREEN ECONOMY)

→ โดย สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

- โครงการวิจัยและพัฒนาปัญญาอย่างครบวงจร เพื่อเป็นพีชเศรษฐกิจใหม่ภายใต้ BCG model (สถาบันวิจัยพื้นที่สูง)

→ โดย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

- โครงการพัฒนาศักยภาพของสถานที่บริการทดสอบคุณภาพประสิทธิภาพ และผลิตเครื่องสำอางให้ได้มาตรฐานสากล

→ โดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

มาตรการที่ 3 การส่งเสริมความสามารถและปัจจัยแวดล้อมของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

แผนงานที่ 4

การสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภูมิภาคโดยการวิจัยและพัฒนาผ่านศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรม 4.0

- ค่าใช้จ่ายแปรรูปสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม 1 จังหวัด 1 ชุมชน (One Province One Agro – Industry Community)

โดย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

- การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงหน้าที่จากเห็ดเศรษฐกิจ
- การวิจัยพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงามจากมะม่วงหาวมะนาวโห่
- การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจากสารออกฤทธิ์เชิงหน้าที่ในกลุ่มน้ำมันหอมระเหย
- โครงการการวิจัยพัฒนาสมุนไพรแปรรูปจากส้มแขกเพื่อส่งเสริมให้เป็นพืชเบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภาคใต้

โดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

แผนงานที่ 5

การศึกษา พัฒนา และผลักดันการกำหนดมาตรการสนับสนุน สิทธิประโยชน์หรือแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพร่วมลงทุนพัฒนา Herbal Champions ภายใต้หลักการ Company Champions

ยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช้องนำแผนการดำเนินงานตามเสนอสู่การปฏิบัติ

5.1.3 แผนการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร (ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร)

โดย นายวันชัย วราวิทย์
รองปลัดกระทรวงพาณิชย์
(รองประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร)

การลงพื้นที่เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดสมุนไพร จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เมื่อวันที่ 22 – 23 ธันวาคม 2565

โดย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสินิตย์ เลิศไกร)
นำทีมลงพื้นที่

ช่องทางการตลาด

ขยายช่องทางการตลาดสู่ภูมิภาค
และระดับสากล เช่น พื้นที่วางขาย
ในโรงแรม

เชื่อมโยงผู้ซื้อ

พาผู้ซื้อรายใหญ่ลงพื้นที่จริง
เพื่อพูดคุยกับ และให้คำแนะนำแก่
เกษตรกรผู้ปลูก

สร้างการรับรู้

ทำข่าวประชาสัมพันธ์
การลงพื้นที่
พร้อมให้ข้อมูล ความรู้ สมุนไพร

กิจกรรมเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสาหร่ายขนนกและกลุ่มผู้จัดจำหน่าย

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม 2565

ณ วิทยาลัยชุมชนการเพาะเลี้ยงสาหร่ายขนนกกระบี่ ตำบลลิ้นช้าง อำเภอเหนือคลอง

จังหวัดกระบี่

ลงพื้นที่

ประชุมหารือ

เชื่อมโยงตลาด

แสดงและจำหน่าย

กิจกรรมเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสมุนไพร (ขมิ้นชัน) และกลุ่มผู้จัดจำหน่าย

เมื่อวันศุกร์ที่ 23 ธันวาคม 2565
ณ หมู่บ้านวังขุม ตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลงแปลง

เชื่อมโยงซื้อขาย

ขยายช่องทางตลาด

สร้างการรับรู้

โครงการปี 2566

(6 หน่วยงาน 11 โครงการ งบประมาณ 25.77 ลบ.)

มาตรการที่ 1 ผลักดันให้สมุนไพรไทยเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์

3 หน่วยงาน 3 โครงการ

การสร้างคุณค่าจาก "การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ"

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

การสร้างคุณค่าจาก "อาหารไทย"

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

โครงการประชาสัมพันธ์สร้างคุณค่าของสมุนไพรไทยผ่านอาหารไทย พร้อมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์อาหารไทยเป็นอาหารที่ดีต่อสุขภาพให้เป็นที่รับรู้ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม จากกัญชง กัญชา สมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสู่ตลาดโลก

6 หน่วยงาน 7 โครงการ

ในประเทศ

- การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน
- การสร้างโอกาสทางการตลาด THAIFEX-ANUGA ASIA พฤษภาคม 66
- การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ต่างประเทศ

- การขยายโอกาสทางการตลาดให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงาม โดยจัดคณะผู้แทนการค้าเยือนเมียนมา และเวียดนาม
- การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า Beauty World Middle East 2023 ณ นครดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

รายงานการศึกษา
ทางการตลาด

- การศึกษาแนวโน้มและโอกาสทางการตลาดของ "สินค้าไหล"
- การจัดทำคู่มือการตลาดสมุนไพรในต่างประเทศ

มาตรการที่ 3 พัฒนาระบบสัญลักษณ์

1 หน่วยงาน 1 โครงการ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานภายใต้ คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร
2. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนการดำเนินงานตามเสนอสู่การปฏิบัติ

5.1.4 แผนการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการวิจัยฯ
(ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบนิเวศ นำไปสู่การพัฒนาสมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพ
และยั่งยืน: มาตรการที่ 1 และ 2)

โดย ศ.ดร.ศุภชัย ปทุมนากุล
รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
(รองประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เป้าประสงค์ของ
ยุทธศาสตร์

- 1) ส่งเสริมระบบนิเวศ และกลไก ที่สนับสนุนการสร้างและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อยกระดับสมุนไพรอย่างเหมาะสม
- 2) สร้างกลไก ระบบติดตามประเมิน และรายงานข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่าน Digital Platform เพื่อให้เกิดข้อมูลจากการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันต่อสถานการณ์
- 3) สร้างความเข้มแข็งชุมชนระดับพื้นที่ และเสริมโอกาสต่อยอดชุมชนสร้างมูลค่าจากสมุนไพร

มาตรการ

มาตรการที่ 1
ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์
เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรการที่ 2
การส่งเสริมห้องปฏิบัติการที่มี
มาตรฐานและกฎระเบียบที่
เกี่ยวข้อง

มาตรการที่ 3
สร้างระบบการติดตามและ
ประเมินผลการขับเคลื่อน
แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพร
แห่งชาติ

มาตรการที่ 4
การพัฒนาเมืองสมุนไพรสร้าง
ความเข้มแข็งชุมชนและสร้าง
มูลค่าจากสมุนไพร

- แผนงาน
1. สร้างระบบนิเวศ (ecosystem) และกลไกที่เอื้อต่อการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรม ให้ได้มาตรฐานและสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ
  2. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยสมุนไพรให้มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อการเข้าถึงและการนำไปใช้ประโยชน์ของภาครัฐและเอกชน
  3. ขับเคลื่อนและผลักดันการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ ให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  4. สร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรตลอดห่วงโซ่มูลค่า

1. เพิ่มจำนวนห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน
2. เพิ่มศักยภาพและยกระดับห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน
3. พัฒนาเครือข่ายระหว่างห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน
4. ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการผลิตและใช้ประโยชน์จากสมุนไพร

1. สร้างกลไกการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ
2. สร้างเครื่องมือและพัฒนารูปแบบรายงานการติดตามประเมินผล
3. พัฒนาระบบข้อมูล Digital Platform เพื่อรองรับการติดตามและประเมินผล
4. สนับสนุนการติดตามสถานการณ์ของอุตสาหกรรมสมุนไพรโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

1. เสริมสร้างระบบบริหารจัดการความเข้มแข็งเชิงลึก
2. ยกระดับเมืองสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน ๓ ด้าน
3. พัฒนาต่อยอดชุมชนสร้างมูลค่า

Production Value chain and Pathway of Herbal Research

UPSTREAM

MIDSTREAM

DOWNSTREAM

ประเด็น
วิจัย/
พัฒนา

การพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรที่มีปริมาณสารสำคัญสูง เช่น

- ระบบการปลูกและพื้นที่ปลูกที่มีเสถียรภาพ
- ส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสม
- การพัฒนาสายพันธุ์
- การจัดการวัตถุดิบสู่ผู้ผลิตกลางน้ำ (post harvest เช่น การรับซื้อ การรักษาคุณภาพ)
- การพยากรณ์ผลผลิต

การพัฒนาสารสกัดและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- พัฒนาและส่งเสริมกระบวนการสกัดให้ได้ปริมาณสารสำคัญสูง
- พัฒนาและผลิตสารมาตรฐาน

Non-pharmaceutical products

- Non-medical extract
- Functional Food & Drink
- Functional ingredient
- Herbal supplement
- Cosmetic

Pharmaceutical products

- Medical extract ยาแผนไทย (Non-clinical trials needed)
- ยาแผนไทย (Clinical trials needed)
- ยาที่พัฒนาจากสมุนไพร (Clinical trials needed)
- เวชสำอาง (Cosmeceuticals) (Clinical trials needed)

การพัฒนาตลาด และระบบรองรับ

- พัฒนาตลาด/ระบบรับรอง ให้มีความยั่งยืน เพื่อรักษา ต้นน้ำ และกลางน้ำไว้ได้
- สร้างการรับรู้ของผู้บริโภค เช่น จดสิทธิบัตร การขึ้นทะเบียน
- การประเมินต้นทุนและกำหนดราคาออกสู่ตลาด
- การพัฒนาให้เกิดการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability)
- พัฒนาให้แข่งขันได้ และตอบโจทย์คุณภาพชีวิตประชาชน
- Traceability platform

มาตรฐาน

- Good Agricultural Practices (GAP)
- Good Agricultural and Collection Practices (GACP)
- มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)
- Good herbal processing practice (GHPP)

- Good Manufacturing Practices (GMP)
- Good Laboratory Practices (GLP)
- Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme (PIC/S)
- Good herbal processing practice (GHPP)

- การขึ้นทะเบียน ตาม พรบ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- การประกาศในบัญชียาหลัก

ผลผลิต

วัตถุดิบคุณภาพสูง พร้อมส่งต่อยัง กระบวนการขั้นต่อไป

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน

Technology
Development

Basic research
สมุนไพรคุณภาพสูง

Basic research
ตำรับยาแผนไทย*, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, เวชสำอาง
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, เวชสำอาง

สารสกัด
ยาพัฒนาจากสมุนไพร

Market Demand

Public Demand

Research Utilization

 Appropriate Technology, Process Innovation สำหรับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน Appropriate Technology สำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการ SME

พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยาตามองค์ความรู้ดั้งเดิม

- ยาแผนไทย (ก1)
- ยาแผนจีน (ก2)

ยาพัฒนาจากสมุนไพร

- ยาจากสมุนไพรที่พัฒนาการผลิต (ข1)
- ยาจากสมุนไพรที่ยอมรับทั่วไป (ข2)
- ยาจากสมุนไพรที่วิจัยพัฒนา (ข3)
- ยาจากสมุนไพรใหม่ (ข4)

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

- ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่เป็นไปตามองค์ความรู้ดั้งเดิม (ค1)
- ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่พัฒนาไปจากองค์ความรู้ดั้งเดิม (ค2)
- ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่อ้างอิงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (ค3)
- เวชสำอางสมุนไพร (ค4)

(ร่าง) การจัดกลุ่มพืชสมุนไพรเป้าหมายที่ควรมุ่งเน้นสำหรับการจัดสรรทุนวิจัย

กลุ่มที่ 1 สมุนไพรเป้าหมายจากการมุ่งเน้นของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร

- ฟ้าทะลายโจร
- กระจายดำ
- กัญชา
- กัญชง
- กระท่อม

กลุ่มที่ 2 สมุนไพรเป้าหมายที่มาจาก 4 Products Champions

- ขมิ้นชัน
- บัวบก
- ไพล

กลุ่มที่ 3 สมุนไพรเป้าหมายอื่น ๆ

- กระจาย
- มะขามป้อม
- หญ้าหวาน
- ขิง
- พรหมมิ
- ฯลฯ

สนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

สนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา ไม่เกิน ร้อยละ 20

หมายเหตุ สำหรับ Basic research อาจมีการปรับสัดส่วนการสนับสนุนงานวิจัยด้านสมุนไพรได้

ข้อเสนอกลไกการขับเคลื่อน และติดตามตัวชี้วัดภายใต้โครงการสำคัญ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้ (ร่าง) แผนสมุนไพร ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 - 2570	ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ปี พ.ศ. 2566 -2570	ผู้รับผิดชอบ ตามตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้ (ร่าง) แผน สมุนไพร ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 - 2570	แหล่งงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
1. มีระบบ กลไก หรือมาตรการใหม่ที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาวัตถุดิบ สารสกัด และยาจากสมุนไพร เพื่อทดแทนการนำเข้าแผนปัจจุบันและยาที่ต้องนำเข้า และกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบ อย่างเป็นธรรม ไม่น้อยกว่า 5 ระบบ/กลไก/มาตรการ ภายในปี 2570	1. ระบบและกลไกในการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบนิเวศ ววน และการส่งเสริมและการขยายผลการนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (เพิ่มขึ้นจำนวน 2 ระบบ) 2. ระบบบริหารจัดการข้อมูลและระบบสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารจัดการและนำไปสู่ฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (เพิ่มขึ้นจำนวน 1 ระบบ) <i>(หมายเหตุ โครงการการพัฒนาห้องปฏิบัติการ/มาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพร/ศูนย์วิจัยทางคลินิก/การพัฒนาระบบนิเวศ บางส่วนอยู่ในแผนงาน BCG ของแผนด้าน ววน.)</i>	หลัก สทศ./สวก./บพข.*** รอง สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย	กองทุน ววน.
2. จำนวนรายการสารสกัด หรือยาจากสมุนไพรเป้าหมายที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาได้รับการส่งเสริมและเข้าสู่การคัดเลือกเป็นบัญชียาหลักแห่งชาติหรือบัญชียาหลัก ไม่น้อยกว่า 20 รายการ ภายในปี 2570	1. รายได้จากการขายยา สารสกัดจากสมุนไพรที่พัฒนาและผลิตโดยประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี (1,548.4 ล้านบาท)* 2. มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ Functional Ingredients, Functional Food และ Novel Food จากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี	หลัก บพข./TCELS *** /สวรส. รอง สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย	กองทุน ววน.
3. จำนวนรายการสารสกัด หรือยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และสามารถจำหน่ายได้จริง ไม่น้อยกว่า 25 ผลิตภัณฑ์ภายในปี 2570	3. สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปหรืออาหารแปรรูปมูลค่าสูงต่อมูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปหรืออาหารแปรรูป เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 4. มูลค่าเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์เศรษฐกิจหลักที่เป็นความมั่นคงด้านอาหาร หรือ การส่งออกหลักของประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (216,619 ล้านบาท)**	หลัก บพข./TCELS /NIA *** รอง สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย	
4. มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยและนวัตกรรมเมื่อสิ้นปี 2570 เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของมูลค่าในปี 2565		หลัก สวก./NIA/บพข./TCELS *** รอง สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย	

หมายเหตุ * เทียบจากข้อมูลมูลค่าการผลิตยา ปี 2563 จาก กองยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

** เทียบจากข้อมูลมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ปี 2563 จาก ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

*** PMU ที่รับผิดชอบตัวชี้วัดของผลลัพธ์ของแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ปี พ.ศ. 2566 -2570

แผนงานที่จะส่งมอบตัวชี้วัด

ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ประเด็นวิจัย)

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้ (ร่าง) แผนสมุนไพรฯ ฉบับที่ 2	หน่วยงาน	แผนงาน/กิจกรรม	จำนวนสิ่งส่งมอบ ตามปีงบประมาณ				
			2566	2567	2568	2569	2570
1. มีระบบ กลไก หรือ มาตรการใหม่ที่มีนัยสำคัญต่อ การพัฒนาวัตถุดิบ สารสกัด และยาจากสมุนไพร เพื่อ ทดแทนการใช้ยาแผนปัจจุบัน และยาที่ต้องนำเข้า และ กระจายรายได้ให้กับเกษตรกร ผู้ผลิตวัตถุดิบ อย่างเป็นธรรม ไม่น้อยกว่า 5 ระบบ/กลไก/ มาตรการ ภายในปี 2570	สกว.	พัฒนา แพลตฟอร์มกลางเชื่อมโยงผลงานวิจัย นวัตกรรม/ Infrastructure กับผู้ใช้ประโยชน์ งานวิจัย (Tech2Biz)	1 กลไก/ แพลตฟอร์ม	แพลตฟอร์มได้รับการ ปรับปรุงระบบ ให้บริการที่ตอบโจทย์ ผู้ใช้ 1 ระบบ	แพลตฟอร์มได้รับการ ปรับปรุงระบบ ให้บริการที่ตอบโจทย์ ผู้ใช้ 1 ระบบ	แพลตฟอร์มได้รับการ ปรับปรุงระบบ ให้บริการที่ตอบโจทย์ ผู้ใช้ 1 ระบบ	แพลตฟอร์มได้รับการ ปรับปรุงระบบ ให้บริการที่ตอบโจทย์ ผู้ใช้ 1 ระบบ
	สวก.	พัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานวัตถุดิบและ สารสกัดสมุนไพรสู่เชิงพาณิชย์	1 ระบบ	มีวัตถุดิบ/สารสกัดสมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐานอย่างน้อย 2 วัตถุดิบ/สารสกัด			
	TCLES	สนับสนุนการพัฒนา E-Herbal Market place สำหรับซื้อขายสารสกัดสมุนไพรที่นำเชื่อถือ	1 แพลตฟอร์ม				
	สวทช.	แพลตฟอร์มการพัฒนาสารสกัดมาตรฐาน สมุนไพรไทย	1 ระบบ				
	กรมวิชาการ เกษตร	วิจัยและพัฒนาพันธุ์ และเทคโนโลยีการผลิตพืช สมุนไพรที่ได้มาตรฐาน	-	พันธุ์และเทคโนโลยี การผลิต 1 ระบบ	พันธุ์และเทคโนโลยี การผลิต 1 ระบบ	พันธุ์และเทคโนโลยี การผลิต 1 ระบบ	พันธุ์และเทคโนโลยี การผลิต 1 ระบบ
	บพข.	สนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการ/ ศูนย์วิจัยที่ได้ มาตรฐาน GMP		1 แห่ง			
		พัฒนากลไกและบริการ NQI เพื่อรองรับการนำสาร สกัดสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเข้าสู่ตลาด	1 ระบบ ประกอบด้วย วัสดุอ้างอิงรับรอง (certified reference material, CRM) ห้องปฏิบัติการทดสอบที่ได้รับ การรับรองระบบงาน ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามหลักการ OECD-GLP และโปรแกรมทดสอบ ความชำนาญ				

แผนงานที่จะส่งมอบตัวชี้วัด

ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ประเด็นวิจัย)

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้ (ร่าง) แผนสมุนไพร ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 - 2570	หน่วยงาน	แผนงาน/กิจกรรม	จำนวนสิ่งส่งมอบ ตามปีงบประมาณ				
			2566	2567	2568	2569	2570
2. จำนวนรายการสารสกัด หรือยาจากสมุนไพร เป้าหมายที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาได้รับการส่งเสริม และเข้าสู่การคัดเลือกเป็นบัญชียาหลักแห่งชาติหรือ บัญชียาหลักแห่งชาติไม่น้อยกว่า 20 รายการ ภายในปี 2570		----- อยู่ระหว่างการหารือกับหน่วยงาน -----					

แผนที่จะส่งมอบตัวชี้วัด

ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ประเด็นวิจัย)

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้แผนสมุนไพรฯ ฉบับที่ 2	หน่วยงาน	แผนงาน/กิจกรรม	จำนวนสิ่งส่งมอบ ตามปีงบประมาณ				
			2566	2567	2568	2569	2570
3. จำนวนรายการสารสกัด หรือยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนการผลิตและสามารถจำหน่ายได้จริง ไม่น้อยกว่า 25 ผลิตภัณฑ์ภายในปี 2570	TCELS	ผลิตภัณฑ์สารสกัด หรือยาจากสมุนไพรให้ผ่านการทดสอบทางคลินิกและสามารถขึ้นทะเบียนและเข้าตลาดได้	2 (สารสกัด)	2 (สารสกัด)	2 (สารสกัด) 1 (ยา)	2 (สารสกัด) 2 (ยา)	2 (สารสกัด) 2 (ยา)
	NIA	สนับสนุนทุนโครงการนวัตกรรมแบบเปิด (open innovation) และแบบมุ่งเป้า (thematic innovation) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรออกสู่เชิงพาณิชย์		2 โครงการ	2 โครงการ	2 โครงการ	2 โครงการ
	วว.	พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เวชสำอางสมุนไพรอ้างอิงเพื่อการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร			5 ผลิตภัณฑ์		
		จัดทำ มาตรฐานสารสกัดเพื่อการใช้เชิงพาณิชย์	4 มาตรฐาน	4 มาตรฐาน			
	บพข.	พัฒนาและผลิตยา สารสกัดจากสมุนไพร ที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน	3 ผลิตภัณฑ์	3 ผลิตภัณฑ์	4 ผลิตภัณฑ์	4 ผลิตภัณฑ์	5 ผลิตภัณฑ์
	มว.	การผลิตวัสดุอ้างอิงรับรอง (certified reference material, CRM) สำหรับการวิจัย การผลิต การขึ้นทะเบียนและการกำกับดูแลตลาดสมุนไพร	7 CRMs	7 CRMs	6 CRMs		
	สวก	พัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ร่วมกับผู้ประกอบการ	4 ผลิตภัณฑ์	5 ผลิตภัณฑ์	5 ผลิตภัณฑ์	5 ผลิตภัณฑ์	5 ผลิตภัณฑ์
		พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตวัตถุดิบ สารสกัด ตำรับยา และผลิตภัณฑ์	4 เทคโนโลยี	5 เทคโนโลยี	5 เทคโนโลยี	5 เทคโนโลยี	6 เทคโนโลยี

แผนงานที่จะส่งมอบตัวชี้วัด

ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ประเด็นวิจัย)

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ ของยุทธศาสตร์ที่ 5 ภายใต้ (ร่าง) แผนสมุนไพรฯ ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 - 2570	หน่วยงาน	แผนงาน/กิจกรรม	จำนวนสิ่งส่งมอบ ตามปีงบประมาณ				
			2566	2567	2568	2569	2570
4. มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจาก ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่พัฒนาขึ้นจาก งานวิจัยและนวัตกรรมเมื่อสิ้นปี 2570 เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของมูลค่าในปี 2565	TCELS	สนับสนุนการพัฒนา E-Herbal Market place สำหรับซื้อขายสารสกัดสมุนไพรที่ น่าเชื่อถือ	E-Market place 1 platform	มูลค่าจากการ ขายสารสกัด 200 ลบ.	มูลค่าจากการ ขายสารสกัด 400 ลบ.	มูลค่าจากการ ขายสารสกัด 800 ลบ.	มูลค่าจากการ ขายสารสกัด 1,600 ลบ.
	NIA	สนับสนุนทุนโครงการนวัตกรรมแบบเปิด (open innovation) และแบบมุ่งเป้า (thematic innovation) เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสมุนไพรออกสู่เชิงพาณิชย์		(สะสม) มูลค่า ผลกระทบทาง เศรษฐกิจและ สังคม เพิ่มขึ้นไม่ น้อยกว่า 75 ลบ.	(สะสม) มูลค่า ผลกระทบทาง เศรษฐกิจและ สังคม เพิ่มขึ้นไม่ น้อยกว่า 150 ลบ.	(สะสม) มูลค่า ผลกระทบทาง เศรษฐกิจและ สังคม เพิ่มขึ้นไม่ น้อยกว่า 225 ลบ.	(สะสม) มูลค่า ผลกระทบทาง เศรษฐกิจและ สังคม เพิ่มขึ้นไม่ น้อยกว่า 300 ลบ.

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร
2. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนการดำเนินงานตามเสนอสู่การปฏิบัติ

5.1.5 แผนการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ
(ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบนิเวศนำไปสู่การพัฒนาสมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน: มาตรการที่ 3 และ 4)

โดย นายแพทย์ยงยศ ธรรมวุฒิ
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(รองประธานคณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ)

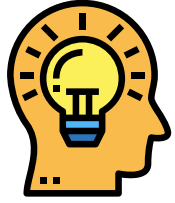
สรุปโครงการและงบประมาณของยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม

มาตรการ	จำนวน แผนงาน	บรรจุใน (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ		ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2566	
		จำนวน โครงการ	จำนวนงบประมาณ 5 ปี (66 - 70)	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	จำนวนงบประมาณ ปี 66
มาตรการที่ 1 การจัดทำระบบความรับผิดชอบต่อสังคมและความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค	2 แผนงาน	-	-	-	-
มาตรการที่ 2 การจัดระบบการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร	3 แผนงาน	1 โครงการ	150.00 ลบ.	2 โครงการ*	14.150 ลบ.
มาตรการที่ 3 การส่งเสริมการใช้และการเข้าถึงยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร	3 แผนงาน	3 โครงการ	275.00 ลบ.	3 โครงการ**	4.013 ลบ.
มาตรการที่ 4 การจัดการระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สนับสนุนการพัฒนา	6 แผนงาน	1 โครงการ	21.00 ลบ.	1 โครงการ	1.045 ลบ.
มาตรการที่ 5 การส่งเสริม Herbal Champions ที่ตรงกับศักยภาพและต่อยอดสร้างมูลค่า	4 แผนงาน	1 โครงการ	4,028.00 ลบ.	1 โครงการ	0.165 ลบ.
รวม	18 แผนงาน	6 โครงการ	4,474.00 ลบ.	7 โครงการ	19.373 ลบ.

* งบประมาณขาลงแบ่งเป็น 2 โครงการ ** โครงการเพิ่มเติม 1 โครงการ วงเงินงบประมาณ 0.25 ลบ.

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม (ปีงบประมาณ 2566)

มาตรการที่ 1
จัดระบบคุ้มครอง
และเยียวยา
ผู้บริโภค

มาตรการที่ 2
จัดระบบให้ความรู้

มาตรการที่ 3
ส่งเสริมการใช้
และการเข้าถึงยา
และผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรการที่ 4
ระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์
สมุนไพร

มาตรการที่ 5
สร้างมูลค่า Herbal
Champions

โครงการ สำคัญ

1. โครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้และลดปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามด้านสุขภาพะ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
2. โครงการจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 20
3. โครงการพัฒนารูปแบบบริการเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดบริการทางการแพทย์ไทยและการแพทย์ทางเลือก ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ
4. โครงการพัฒนามาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรและสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นของยาสมุนไพร*
5. โครงการส่งเสริมการใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร เพื่อการพึ่งพาตนเองของประเทศ
6. โครงการพัฒนาระบบการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างความมั่นคง และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
7. โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรและพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า

งบประมาณปี 2566
19.373 ล้านบาท

ผลลัพธ์ สำคัญ

Accessibility

Positive Thinking

Herbal Products
registration

National list of essential
medicines (Herbal Medicine)

Herbal Champions

สรุปโครงการและงบประมาณของยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

มาตรการ	จำนวน แผนงาน	บรรจุใน (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ		ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2566	
		จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ 5 ปี (66 - 70)	จำนวนโครงการ	จำนวนงบประมาณ ปี 66
มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์ เพื่อยกระดับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	4 แผนงาน	1 โครงการ	5,300.00 ลบ.	คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร	
มาตรการที่ 2 การส่งเสริมห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	4 แผนงาน				
มาตรการที่ 3 สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ด้านสมุนไพรแห่งชาติ	4 แผนงาน	1 โครงการ	175.00 ลบ.	2 โครงการ*	6.682 ลบ.
มาตรการที่ 4 การพัฒนาเมืองสมุนไพรสร้างความเข้มแข็งชุมชนและสร้างมูลค่าจาก สมุนไพร	3 แผนงาน	1 โครงการ	1,500.00 ลบ.	1 โครงการ (โครงการของเมือง สมุนไพร 15 จังหวัด)	59.487 ลบ.
รวม	15 แผนงาน (7 แผนงาน)	3 โครงการ (2 โครงการ)	6,975.00 ลบ. (1,675 ลบ.)	3 โครงการ	66.169 ลบ.

* โครงการเพิ่มเติม 1 โครงการ วงเงินงบประมาณ 4.85 ลบ.

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ปีงบประมาณ 2566)

มาตรการที่ 3

สร้างระบบติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ

มาตรการที่ 4

การพัฒนาเมืองสมุนไพร สร้างความเข้มแข็งชุมชนและสร้างมูลค่าจากสมุนไพร

โครงการสำคัญ

1. โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรและพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า
2. โครงการการวิจัยและพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจสมุนไพร : การจัดทำ Outlook และนาร่องเสนอข้อมูลเศรษฐกิจประเทศไทยด้านยาสมุนไพร*
3. โครงการเมืองสมุนไพร 15 จังหวัด

งบประมาณปี 2566
66.169 ล้านบาท

ผลลัพธ์สำคัญ

กลไกติดตามและประเมินผล

Outlook ตัวชี้วัดเศรษฐกิจ

GPP

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

** ผลិតภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

เมืองสมุนไพร 15 จังหวัด

ลำดับที่	จังหวัดเมืองสมุนไพร	งบประมาณที่ได้รับปี 2566 (บาท)	แหล่งงบประมาณ
1.	เชียงราย	10,845,900	งบพัฒนาจังหวัด
2.	พิษณุโลก	6,553,800	งบพัฒนาจังหวัด
3.	อุทัยธานี	310,200	เกษตรจังหวัด
4.	สระบุรี	21,477,309 (อยู่ระหว่างการพิจารณา)	งบประมาณจังหวัด, งบประมาณ สป.สธ.
5.	นครปฐม	11,89,200	งบพัฒนาจังหวัด, งบดำเนินงานจาก สป.
6.	ปราจีนบุรี	-	-
7.	จันทบุรี	5,000,000 (อยู่ระหว่างเสนอขอของงบประมาณ)	สสจ. อยู่ระหว่างเสนอขอรับงบประมาณจำนวน 5,000,000 บาท ร่วมกับภาคเอกชน
8.	สระแก้ว	5,290,799	งบพัฒนาจังหวัด, เงินกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน
9.	มหาสารคาม	3,196,200	งบพัฒนาจังหวัด, กรมวิชาการเกษตร
10.	สกลนคร	4,684,200	งบพัฒนาจังหวัด
11.	อุดรธานี	-	-
12.	สุรินทร์	1,360,500	งบพัฒนาจังหวัด
13.	อำนาจเจริญ	767,700	งบพัฒนาจังหวัด
14.	สุราษฎร์ธานี	-	-
15.	สงขลา	-	-
รวม		59,486,608	

💰 วงเงินงบประมาณ 66 – 70: 1,500 ลบ.

ข้อค้นพบ

1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

2. ยุทธศาสตร์ที่ 4 มาตรการที่ 1 ยังไม่มีผู้รับผิดชอบหลัก

ข้อเสนอ

1. จัดทำโครงการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน อาทิ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)
2. การพัฒนาในระดับพื้นที่พิจารณาใช้งบประมาณในมิติพื้นที่ (Area) เพิ่มขึ้น: งบภาค /จังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ท้องถิ่น

2. มอบหมายสำนักงานอาหารและยา (อย.) ดำเนินการศึกษารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภค ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 มาตรการที่ 1 ว่าหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และควรดำเนินการอย่างไร

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ
2. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนการดำเนินงานตามเสนอสู่การปฏิบัติ

วาระที่ 5.2

รายการ Herbal Champion ภายใต้แผนปฏิบัติการด้าน
สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

โดย นายแพทย์ยงยศ ธรรมวุฒิ
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(รองประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ)

6.รายการ Herbal Champions ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

กลุ่มที่ 1*

พืชสมุนไพรกลุ่ม Product Champion

- ฟ้าทะลายโจร
- ขมิ้นชัน
- กระชายขาว
- กระชายดำ
- ไพล
- มะขามป้อม
- บัวบก
- กวาวเครือขาว
- พริก
- กระจี้บแดง
- หญ้าหวาน
- ว่านหางจระเข้

12 ชนิด

กลุ่มที่ 2**

พืชสมุนไพรที่มีศักยภาพ

- พลูดาว
- มะนาว
- ขิง
- ข่า
- มะลิ
- อัญชัน
- กระเทียม
- หอมแดง
- ฟักทอง
- มะกรูด
- งาขาว
- งาดำ
- สะเดา
- ตะไคร้
- มะระขี้นก

15 ชนิด

กลุ่มที่ 3

กลุ่มที่อยู่ในความสนใจของสังคม

- กัญชา
- กัญชง
- กระท่อม

3 ชนิด

อ้างอิง

* แผนแม่บทสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2565

** รายงานการพิจารณาศึกษาแนวทางการพลิกโฉมพืชสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม

กระบวนการคัดเลือกสมุนไพร Herbal Champions

คัดเลือกรายการ
Herbal Champions
เบื้องต้น

สรุปข้อมูลสำคัญตาม
ห่วงโซ่อุปทานของ
Herbal Champions

กำหนดแบบสอบถาม
การคัดเลือกและจัดลำดับ
Herbal Champions

ประชุมผู้เชี่ยวชาญและ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
เพื่อสรุปรายการ
Herbal Champions

เสนอขอความเห็นชอบจาก
คกก.นโยบายสมุนไพร
แห่งชาติ

ประกาศ คกก.นโยบาย
สมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง
สมุนไพร Herbal
Champions ภายใต้
แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพร
แห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯ

ธันวาคม 2565

ธันวาคม 2565

19 ธันวาคม 2565

9 มกราคม 2566

มกราคม 2566

ตัวอย่างข้อมูลสำคัญตามห่วงโซ่การพัฒนาสมุนไพร Herbal Champions

ต้นทาง

การปลูก

การเก็บเกี่ยว/แปรรูป

การพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพร

กลางทาง

การพัฒนาสารสำคัญ/
สารสกัด

การวิจัย Pre Clinic
ด้าน Efficacy

การวิจัย Pre Clinic
ด้าน Safety

การวิจัยคลินิก

ปลายทาง

ประเภทผลิตภัณฑ์
ที่ขึ้นทะเบียน

ความต้องการตลาด/
มูลค่าตลาด

การสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลการคัดเลือกสมุนไพร Herbal Champions

กลุ่มที่ 1

สมุนไพรที่มีความพร้อมตามห่วงโซ่การพัฒนาสมุนไพร Herbal Champions

1. ฟ้าทะลายโจร
2. ขมิ้นชัน
3. กระชายดำ*

3 ชนิด

กลุ่มที่ 2

สมุนไพรที่มีศักยภาพในการผลักดันให้เป็นสมุนไพร Herbal Champions

4. กระชายขาว	10. ว่านหางจระเข้
5. มะขามป้อม	11. บัวบก
6. ไพล*	12. มะระขี้นก
7. กวาวเครือขาว*	13. กัญชง
8. ชิง	14. กัญชา
9. กระเทียม*	15. เพชรสังฆาต

12 ชนิด

*พืชสมุนไพรเฉพาะถิ่นมีเฉพาะประเทศไทย

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. ขอความเห็นชอบรายการ Herbal Champion ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570 ตามเสนอ
2. มอบหมายฝ่ายเลขานุการจัดทำประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง สมุนไพร Herbal Champions ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯ และเสนอประธานกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติลงนามต่อไป
3. มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการพัฒนাত่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มสมุนไพร Herbal Champions และนำแผนสู่การปฏิบัติต่อไป

ระเบียบวาระที่ 6

เรื่องรับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2565

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ)

ระเบียบวาระที่ 7

เรื่องอื่นๆ

วาระที่ 7.1

นัดหมายการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
ครั้งที่ 1/2566

โดย นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ)